

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List volja na leto 4 krome.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kronl.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Razglas glede oddaje subvencijskih merjascev. — Razglas glede oddaje subvencijskih ovnov. — Razglas, zadevajoč subvencije za pospeševanje sajenja trav in pridelovanje krme na Štajerskem. — Razglas glede lanenega semena. — Kmetijski učenci ali vajenci. — Vinsko leto 1909 v ptujskem okraju. — K spomladnemu gnojenju. — Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Vposlano. — Uradno. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznanila.

Razglas

glede oddaje

subvencijskih merjascev.

P. n. člani bodo dobili iz plemenskih vzrejaljšč c. kr. kmetijske družbe po meri sredstev, ki so na razpolago, subvencijske merjasce, če bodo poslali pravilno izpolnjene reverze s 30 K za vsakega merjasca potom naših podružnic najpozneje do 15. marca t. l.

Prošnjiki morajo merjasce pravilno krmiti in gojiti, vpisovati vsak skok in oddajati merjasca za malo odškodnino (ne nad 50 v) tudi za druge prasice na razpolago.

Za merjasca jamčijo, dokler ni star popolnoma 2 leti, na kar preide popolnoma v njihovo last.

Redoma se lahko nastavi v vsakem kraju le po en merjasec, če pa jih je potreba več, mora podružnica to potrditi.

V Gradcu, 1. januarja 1910.

Od osrednjega odbora 24—W
c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Razglas

glede oddaje

subvencijskih ovnov

koroske jezerske pasme.

Ovni se bodo oddajali, kolikor jih bo na razpolago, primernim planinskim rejam po 20 K.

Prošnjiki jih morajo pravilno in redno krmiti in gojiti, ter jih za malo odškodnino dati tudi drugim rejam na razpolago.

Lastnik jamči za ovna, dokler ni star dveh let, nakar preide popolnoma v njegovo last.

Poslali se bodo najbrže v aprilu ali maju; naročnik mora plačati voznino iz Solčave, postaja Železna Kaplja.

V Gradcu, 1. januarja 1910.

Od osrednjega odbora 25—W
c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Št. 158.

Razglas

zadevajoč subvencije za pospeševanje sajenja trav in pridelovanja krme na Štajerskem.

Pričakujé, da bo visoko c. kr. poljedelsko ministrstvo tudi za leto 1909 nakazalo obljubljeni subvencijo v znesku

5000 K za pospeševanje sajenja trav in pridelovanja krme, namerava osrednji odbor po sklepu seje dne 11. januarja 1910 tudi letos nadaljevati akcijo za pospeševanje pridelovanja krme s tem, da bo dajal kolikor bo mogoče po sredstvih, ki so na razpolago, onim posestnikom, ki hočejo na novo posejati pašnike in travnike ali svoje travnike zboljšati s posetvijo, eventuelno tudi za nova deteljšča in lucerno dajal subvencije do polovične nakupne cene za travino mešanico. Drugo polovico mora plačati vsak posestnik sam. Z ozirom na mala sredstva lahko dobe v vsaki podružnici le 1 do 3 posestniki podporo za 1/2 do dveh oralov.

Subvencije se dajejo pod pogojem, da se prošnik z reverzom zaveže, da bo vposlane vprašalne pole v določenem roku po podružnicah vestno izpolnjene poslal osrednjemu odboru in seme primerno strokovno porabil, ker mora sicer dano subvencijo brez ugovora vrniti.

Prošnje za to subvencijo se morajo s podatki o kakovosti zemlje (ali je peščena, ilovnata, glinasta, apnena, mokra ali suha, strma ali ravna) po predstojništvih podružnic, kjer se dobe reverzi, s podpisanimi reverzi poslati najpозneje do 15. februarja 1910 osrednjemu odboru.

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Razglas.

Laneno seme.

Ker nam laneno seme še ni došlo, naznanjamo, da bomo natančne pogoje o naročanju priobčili v št. 3. našega glasila.

V Gradcu, 15. januarja 1910.

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Kmetijski učenci ali vajenci.

(Nasvet profesorja Dr. Mischlerja v Gradcu.)

Pod tem naslovom je prinesla ena zadnjih števil list „Der Arbeitsnachweis“ članek, ki govori podrobno o tem, kako bi se naj ta obrtna uredba prenesla na kmetijstvo in ki prepričuje govori o koristih, ki bi jih od te uvedbe ne imel le splošno kmetijski obrat, ampak ki bi prišle posebno v dobro delo-

dajavcem na deželi, posebno pa kmetiskim posestnikom. Ker se začenjajo s to stvarjo pečati že razni merodajni činitelji in ker je jasno, da lahko od udeležitve te Mischlerjeve ideje pričakujemo temeljit preobrat v sedanjih nezadovoljivih razmerah, podajamo v naslednjem glavne misli zgoraj navedenega članka.

Mischlerjeva izvajanja izhajajo s tega stališča, da je pomanjkanje delavskih moči na deželi prišlo od tega, ker oddaja kmetijstvo velik del svojega naraščaja drugim poklicom, posebno obrtnim, dočim ne dobiva iz drugih poklicov nobenih moči razun nastavlencev. To nezdravo razmerje med naraščajem kmetijstva in obrti pa bi naj napotilo kmetijstvo, da bi se okoristilo z obrtnimi uredbami in delalo ravno tako, kakor se dela danes v obrti, t. j.: kmetijstvo naj svoj naraščaj okrepeča s tem, da vzame velik del obrtnega naraščaja zase. Najboljše sredstvo za to bi bila uvedba kmetijskih vajencev.

V tem trenutku, ko bo ta novost uvedena, bo kmetijski delavec po dokončanem uku kot kvalificiran delavec v tej službi tudi ostal, ker si jo je izvolil in se zanjo učil, ker ta posel razume in ker mu daje dovolj sredstev za življenje. Že s tem se bo precej omejil splošni beg ljudi z dežele v mesto. Kakor hitro se bo taka bodočnost pokazala onim, ki imajo veselje do kmetijskega dela, bo iz mestnih in obrtnih krogov prihajalo vedno več ljudi med kmetijske delavce. Saj ne smemo verjeti ali misliti, da je mestno prebivalstvo kmetijskemu delu popolnoma odtujeno. Ravno nasprotno! Največkrat so bili neposredni predniki meščanov ali rokodelcev sami kmetje ali kmetijski delavci ali posli in nagnjenosti, ljubezni in sposobnosti je tako vedno še mnogo več ostalo ko se navadno misli.

Nam pa ne gre samo za to, da pritegnemo del obrtnega naraščaja za kmetijstvo; s tem bi vrednost in pomembnost te stvari nikakor ne bila izčrpana. Največje važnosti in največjega pomena je uvedba vajeništva za kmetijstvo sploh, posebno pa za glavnega nosivca in podpornika kmetijstva, za kmetijski stan. S tem bi se vsekakor zboljšale današnje slabe razmere, ker bi se pred vsem precej odpravilo ali vsaj ublažilo veliko pomanj-

kanje delavskih moči. Pomanjkanja moči pa kmetijstvo ne trpi samo glede števila, ampak tudi glede kakovosti. Ker se ravno inteligentnejši elementi naraščaja obojega spola raje oprijemajo mestnega zaslužka, ostajajo za kmetijstvo navadno le duševno in telesno manj vredne delavske moči. S tem si mora kmetovavec pomagati in jih vrhu tega še drago plačevati.

S kmetijskimi vajenci se torej naj odpomore tudi temu kvalitativnemu pomanjkanju. Kmetovavec bo kot učitelj in mojster lahko v svojem smislu poučeval svojega učenca in si ga tako izobrazil, kakor bo za svoj obrat potreboval. Ta tako izučeni vajenec bo v drugi dobi svojega uka že dobra delavska moč in pozneje kot pomočnik trdna opora lastnika. Dočim je sedaj posestnik večkrat prisiljen prilagoditi se navadam svojega hlapca, bo razmerje pozneje — kar bo prav in dobro — ravno narobe.

Kmetijsko delo se uče v današnjih razmerah na večjih posestvih oni sinovi in hčere, ki se ne oprimejo kakega drugega poklica, s tem, da pomagajo pri delu na domačiji. Nasprotno pa so pri manjših posestvih razmere že mnogo bolj neugodne, ker je tukaj delo v domačiji mnogo bolj omejeno, ker se zelo otežuje obisk kmetijskih šol in ker si taki otroci težko pridobijo potrebnih znanosti. Seveda velja to še v mnogo večji meri o naraščaju pravih kmetijskih poslov, torej otrok kmetijskih poslov in samskih dekel. Torej je splošno potrebno, da se uvede praktičen, sistematičen in reden kmetijski pouk, ki je pri vedno napredujoči specializaciji kmetijskega obratovanja čimdalje bolj potreben. V resnici se rabijo kmetijski delavci samo v posebnih poklicih. Planšarstvo, reja in oskrba živine, mlekarstvo, gozdarstvo, logarstvo, vrtnarstvo, sadjereja in vinarstvo, perutninarstvo, vse to zopet še bolj razdeljeno, vse to daje različne poklice, za katere treba pouka, ki pa so tudi cenjeni.

Glede organizacije kmetijskega vajeništva daje Mischler sledeče konkretne predloge. Namen mu je reden, točen in praktičen pouk v kmetijstvu v takem obsegu in takih delih, ki lahko tvorijo podlago kakšnega življenjskega poklica in v katere se kmetijski opravki navadno delé. Organizacija zahteva ureditev učnega razmerja in avtorizacijo za dajanje pouka od kmetijskih poklicnih zadrug, podružnic kmetijskih družb pod uradnim nadzorstvom in na postavni podlagi. Ta uredba bi seveda morala obsegati izbero in dovolitev učitelja, vsebino učnega razmerja, dokaz uspeha in enake stvari. Za učitelje se naj določijo oni praktični kmetovavci, bi imajo poleg svoje sposobnosti in stvarnega znanja tudi veselje do učenja.

S to uvedbo in ob nji pa se korist kmetijskega pouka po šolah, tečajih potovalnih predovanjih i. t. d. nikakor ne namerava podcenjevati. Vendar pa se ne da tajiti, da pride kmetijski pouk samo določenemu delu kmetovavcev v dobro, dočim predstavljajo vajenci splošno izvedeno načelo. Vzor bo seveda vedno ostal kmetijskih pouk v zvezi s kmetijskimi vajenci, kar imamo popolnoma in dosledno izvedeno v obrti.

Torej prihaja pri izberi učitelja v vpoštev, ali je v tistem kraju ali kje v

bližni okolici kmetijska nadaljevalna šola ali kaka druga, ki bi jo vajenci lahko obiskovali. Šolski pouk bi se splošno s to uvedbo lahko spojil tudi na ta način, da bi ti vajenci v teku svojega splošno triletnega uka morali par mesecev po zimi obiskovati kako šolo ali kak tečaj, če ne morejo dobivati sicer rednega strokovnega pouka.

Izučeni vajenci bi morali svoje uspehe dokazati pod avtorizacijo kake kmetijske, za to naznačene korporacije pred praktičnimi kmetovavci in to spričevalo v zvezi s kmetijskim bi dajalo delodajavcu jamstvo, da bo dobil izvežbano, porabno, kvalificirano delavsko moč. Tako bo lahko delal z dobrimi močmi in shajal z manjšim številom dobrih moči za ono delo, za katero bi sicer potreboval večje število delavskih moči.

* *

Vinsko leto 1909 v ptujskem okraju.

Izviren spis.

Starih, dobro ohranjenih vinogradov ptujski okraj nima več. Da so zginili, ne gre vse trtni uši na rovaš. Nič manj, če ne več, je bila deležna pri tem opustošenju tudi peronospora. Ni dvoma pa, da je mnogo krivo bilo tudi slabo obdelovanje, oziroma nezadostno gnojenje. Zemlja je bila od leta do leta bolj izmozgana in ni dajala trsu toliko moči, ki jo je rabil, da bi se uspešno protivil vsem mu pretečim nezgodam. Ni se skrbelo za dovoljno nadomestitev onih redilnih snovij, katere so bile leta in leta odvzete zemlji v obliki grozdja. Saj se še zdaj vinogradniki spominjajo kaj radi tistih zlatih časov, ko so samo na pomlad trsje obrezali, nakolili in malo prekopal, po leti mladje nekoliko povezali, a v jesen pa šli grozdje trgati.

Ni bilo rigolanja, ne cepljenja in ne škropljenja, ne žveplanja, ter sploh ne teh vsakojakih novotarij, ki so sedaj potrebne.

Gnojilo se je sicer tu in tam, a nezadostno. Da bi si pa marsikateri vkljub trtni uši lahko ohranil svoj vinograd dalje časa, kakor si ga je, dokazuje neki vinograd dalje časa, kakor si ga je, dokazuje neki vinograd pri Sv. Urbanu pri Ptujju. Ta je še le sedaj začel pojemati v moči, med tem, ko so okoli ležeči že pred več leti zginili s površja.

Zakaj je torej omenjeni vinograd tako dolgo kljuboval trtni uši? Odgovor je kratek. Vsako delo se je vršilo pravočasno ter pravilno in — gnoja ni manjkalo; posebno se je pazilo na pravočasno škropljenje in to že tedaj, ko se je peronospora prvokrat prikazala. Znano pa je, da so se takrat vinogradniki večinoma protivil škropiti; saj je bila celo tu in tam inteligenca proti škropljenju. Ta nerodna protivnost se je tudi bridko maščevala; vinogradi so hirali odslej naprej posebno naglo.

Treba se je bilo lotiti prenavljanja vinogradov s pomočjo ameriških trt. To prenavljanje napreduje z ptujskem okraju vzlic raznovrstnim težkočam še precej povoljno. Vinogradi okoli Zavrča, Sv. Barbare, Leskovca, Sv. Trojice, Polenšaka in Sv. Lovrenca v Slov. gor. so skoraj popolnoma prenovljeni.

Ni dvomiti, da je na ta napredek v prenovi prejšnjih vinogradov vplivalo tudi naše trsničarstvo.

Vsled ugodnih razmer se je namreč trsničarstvo v ptujskem okraju razvilo bolj, kakor kje bodi na Štajerskem in čeravno se zalagajo od tod tudi drugi kraji s trsjem, je vendar domačinom prilika dana, da se prvi poslužijo te ugodnosti po pregovoru: „Kdor prej pride, prej melje.“ Izozemši deželni nasadov, bi bilo hvalevredno omeniti v tem oziru delovanje gosp. R. F. Wibmerja v Ptujju, gosp. Ant. Kúpčiča na Ptujski gori in pa „Prve štajerske trsničarske zadruge“ pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., katera si je, da navedemo še to, postavila pretečeno pomlad veliko, moderno silnico za siljenje ameriških ceplencev.

Udje de dobru napredujoče zadruge, katere obstoj je zasiguran, ako bode korakala po začrtani poti naprej, so povsem kmečkega stanu.

Kar se tiče preteklega vinskega leta, je poročati, da je trsje lansko zimo dobro prezimilo. Itak je bilo videti tu in tam posebno v nizkih legah pri slabotnih trsij, da jim je rani mraz v oktobru 1908 nekoliko škodoval. Nekaj teh slabotnežev se je sploh posušilo. Brez dvoma so to še tudi posledice onega močnega mraza, ki je bil v januarju leta 1907.

Popje je sicer preteklo pomlad preje pognalo, ko v prejšnjem letu, vendar je mrzlo vreme v prvi polovici maja zadrževalo razvoj mladja. 8. maja je bil precej močen mraz, ki pa k sreči ni občutno škodoval. Po nekod so se ga skušali obraniti s kajenjem in bi bilo priporočljivo, da bi se tako kajenje splošno uveljavilo.

Mnogo škode je napravila toča, ki se je semtertje večkrat pojavljala. Streljalo se je sicer na večih krajih proti toči; če pa se je to zgodilo pravočasno, je težko dognati, ker si tozadevne trditve nasprotujejo Uspeha vsekakor ni bilo. Sploh močno pojema prejšno navdušenje za streljanje proti toči, če po pravici ali krivici — kdo naj to dožene.

Še manj zaupanja vreden je način zavarovanja, kakoršen je sedaj v navadi pri nekaterih zavarovalnicah. O tem vedo pripovedovati tudi neki ptujski vinogradniki. Imeli so dvakrat točo, namreč točo v istini in točo v obliki plačane premije za zavarovanje. Zavarovalnice se protivijo plačati odškodnino, ako ni škoda dosegla gotove visočine. To pa agenti pri sklepanju pogodbe navadno ne povedo. Da pa ne prekorači škoda one potrebne meje, zato skrbé že v to svrhu od zavarovalnice najeti in plačani cenitelji. Zavarovaneč sicer lahko ugovarja in zahteva tudi svojega zastopnika, oziroma cenitelja k cenitvi; če se mu pa ne posreči prodreti s svojim ugovorom, mora plačati vse stroške. Doleti ga tretja toča. Predno se pa kdo izpostavi tej eventualnosti, rajši trpi in ne ugovarja.

Res blagodejno in uspešno bi delovala v tem oziru samo le splošna državna zavarovalnica proti uimam.

Grozdja se je nastavilo pretečeno pomlad mnogo. Cvesti je začelo okoli 6. junija; ker je pa bilo tačas nestanovitno vreme, je cvelo neenako in ne navadno dolgo.

Živalskih škodljivcev letos nobile mnogo. Samo trsna pršica, katero ljudje še vedno zamenjujejo s peronosporo, se je precej močno pokazala na pomlad.

Kar se tiče rastlinskih škodljivcev, je omeniti, da so se vinogradniki uspešno ubranili peronospore. Pikec je redko nastopil, nekoliko češče pa rdeči palež. Plesnoba, ki je povzročila pred desetimi leti mnogo škode in se je od tistih dob le tu in tam pojavila, je to pot precej napala grozdje in sicer neposredno pred mehčanjem jagod. Posebno se je lotila šipona in muškateca. Posledica je bila, da je jagodje začelo pokati in gniti.

V nekaterih vinogradih, posebno v starejših, slabo obdelanih je trsje bledele po leti. Med drugim bodo suša, pomanjkanje hrane in morebiti napačna podlaga, sploh slabi trsni material vzrok tej prikazni.

Na pomlad in po leti je bilo deža premalo, v zgodnji jeseni pa preveč, zato je začelo grozdje močno pokati in gniti posebno še, če je bilo plesnjivo. Treba je bilo podbirati v prvi polovici oktobra in, ker gniloba le ni prenehala, je podbiranju sledila takoj splošna trgatve, ki je po nekod trpela celo do Martinovega (na pr. v vinogradih štajerske hranilnice).

Količina pridelka sicer ni dosegla lanske visokosti, a je bila vsejedno povoljna tam, kjer ni bilo preveč toče.

Kakovost je precej neenaka. To neenakomernost je pripisati okolnosti, da se je vršila trgatve tu rano, tam pozno, da se ne dela vsepovsod z enako skrbnostjo pri trgatvi, nadalje, da so lege vinogradov različne vrednosti in da imajo nekateri boljše drugi manj vredne sorte v svojih vinogradih. Zato so pa tudi imeli eni mošči samo 13, a drugi 20 in več odstotkov sladkorja. Večina je imela 15 do 18%.

Boljše sorte, trgane po 20. oktobru, so kazale 18 do 20 in več odstotkov.

V nekem vinogradu v Gornjih Halozah je imel od 18. do 26. oktobra trgani laški rizlec 18% sladkorja in 82% kisline; beli burgundec 19.5% sladkorja in 7.6% kisline; zelenič 19.5% sladkorja in 7.2% kisline; renski rizlec 21.5% sladkorja in 7.9% kisline i. t. d.

So pa tudi posamezni slučajni znani, da sta renski rizlec in traminec trgana koncem oktobra in v začetku novembra dosegla 25 do 30 odstotkov sladkorja. Seveda se je v teh slučajih mnogo manj nabralo; mošt je tekel gosto kakor sirup. Kakor vedno, so tudi letos dale boljše vrste (recimo traminec, rulandec, beli burgundec, renski in laški rizlec, silvanec i. t. d.), posebno še, če so bile pozno trgane pri enakih razmerah boljši pridelek, kakor pa navadne, že od nekdaj domače vrste (na pr. belina, ranfol, liposna tantovina i. t. d.). Te so sicer bolj rodne, a kaj pomaga to, ko se pa vino teh vsled slabše kakovosti težje v denar spravi. Tudi šipon (pošip), ki je zelo priljubljen in ga ljudje mnogo sadé, ker da sicer mnogo izborne kapljice, se to leto ni obnesel.

Zadnji vinski pridelek ptujskega okraja se lahko ceni nad 70 do 80 tisoč hektolitrov.

Do jeseni leta 1908. so bile cene vina povoljne; tudi razpečalo se ga je dokaj

lahko. Od tistih dob sem pa nima niti prave cene, niti ne ide v denar.

Prenavljanje vinogradov napreduje vedno bolj; pridelek raste od leta do leta, ne tako konzum. Vino je začelo zaostajati v kletih in posledica temu je splošno pomanjkanje posode ob času trgatve.

Pomanjkanje posode in vsak dan potrebnega drobiža, kakor tudi splošno zadolženje, ki je nastalo vsled regeneracije vinogradov. Vse to močno pritiska na ceno.

Ob času trgatve so plačevali starino po 24 do 40 v, letošnji pridelek pa po 16 do 24 v za liter.

Tu in tam so dosegli nekateri tudi višje, a drugi zopet nižje cene.

Od lanskega bojkota na pivo so vinogradniki mnogo pričakovali, a zginil je brez čutnih posledic ravno tako hitro, kakor se je pojavil.

Vzrok nizkih cen in slabega vinskega prometa je pa nedvomno tudi velikanski uvoz tujih vin v našo državno polovico.

Leta 1907. je bil uvoz mošta, vina in grozdja iz Ogerskega v Avstrijo za 541.902 q, leta 1908. pa za 646 826 q večji, kakor naš izvoz teh pridelkov na Ogersko.

Posebno letos se močno občuti konkurenca ogerskih in hrvaških vin, ker so ta še ceneja kakor naša.

Mnogi naših vinogradnikov si pomagajo s točenjem vina pod vejo. Posameznik si včasih s tem kaj pomore. Iz narodnogospodarskega stališča pa ni mogoče odobravati take kupčije z vinom, ker ne pride tuji denar v vinorodne kraje, ampak kroži samo domači drobiž med ljudmi.

V kako neprijetnem položaju so naši vinogradniki, kaže tudi okolnost, da nekateri Haložani ponujajo svoje vino poljancem za poljske pridelke. Vsak si pač pomaga iz te zagate, kakor ve in zna.

Kmečki vinogradniki zaradi nekega nerazumljivega ponosa ali sramu ne prodajajo radi grozdja; itak je bilo opazovati, da so preteklo jesen ponujali grozdje na prodaj mnogo bolj, kakor druga leta. Vendar se še zahtevajo za grozdje večinoma pretirane cene. Nižji sloji si ga ne morejo privoščiti, ker jim je predrago. Ko se bodo v tem oziru razmere zboljšale, se bo zvišal konzum grozdja in pomagano bode pridelovavcem, kakor tudi odjemalcem; — kupovanje grozdja se pa ne bode več smatralo za nekakšno potrato.

Krizo v vinskem prometu korenito odpraviti ne bode mogoče tako dolgo, dokler se bode lahko neovirano uvažalo tuje vino v našo državno polovico. Da se te neznosne razmere vsaj deloma ublažijo, bode treba našim vinogradnikom skupno seči po samopomoči. Preveč dolgo so hodili vsak svojo pot. Manjkala jim je smisel za skupno delovanje.

Sila, ki je primorala v drugih vinorodnih krajih vinogradnike, da so se začeli združevati in organizirati, bode k temu pripravila tudi naše vinogradnike. Čim preje se to zgodi, tem bolje za nas, sicer nas bodo prehitili drugi, ki bodo posneli vrhnje, nam pa pustili posneto mleko.

Zadružnim potom je lažje ugoditi raznovrstnim zahtevam konzumentov in vinskih trgovcev, lažje si poiskati odjemalce, lažje si medsebojno pomagati iz zadrege.

Z združenimi močmi si je pa tudi lažje pridobiti tisti ugled, ki je potreben,

kadar se gre za skupni, uspešni odbor proti takim ukrepom in odredbam, oziroma postavnim načrtom, ki so v stanu oškodovati naše vinogradništvo.

Zupanc,
deželni vinarski inštruktor v Ptuj.

K spomladnemu gnojenju.

Gnojenje ječmena pride navadno najprej na vrsto. Na Češkem je z ječmenom posejanih 300.364 ha, na Moravskem 200.062 ha, skupno 500.426 ha. Na Češkem se pridelava ječmena 5,477.982, na Moravskem 3,901.234, torej skupno 8,569.216 metrskih stotov.

Če pognojimo na hektar z 250 kg superfosfata s 17 do 18% v vodi raztopljive fosforjeve kisline in 200 kg kalijevega klorida, dobimo na hektar najmanj 6 centov ječmena več in tako boljše zemeljno rento.

Vrhu tega dobimo s pravilnim gnojenjem ječmen prima kakovosti, takomenovani eksportni (za izvoz dober) ječmen, ki se v pivovarnah mnogo boljše plačuje.

Najboljše je, če se vzame na hektar 250 kg 17 do 18 odstotnega superfosfata, 150 do 200 kg kalijeve soli v 40 odstoki in 80 kg amonijevega sulfata ali 100 kg čilskega solitra.

S primernim gnojenjem bi se pridelek ječmena na Češkem na imenovani površini dal povzdigniti za približno 900.000 stotov, na Moravskem na navedeni površini za približno 600.000 stotov. To bi dalo za 1,500.000 stotov ječmena po 14 K na Češkem približno 126 milijonov kron in na Moravskem približno 84 milijonov kron, skupno torej približno 21 milijonov kron dobička.

Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Seja dne 7. decembra 1909. Začetek ob 10. uri predpoldne.

Navzoči so sledeči gospodje: ekscelencna načelnik Edmund grof Attems, oba podpredsednika Henrik vitez pl. Plesing in Roman Neuper, zastopnika visoke vlade in visokega deželnega odbora Henrik vitez pl. Hammer-Purgstall in Franc grof Attems, 14 članov O. O. in glavni tajnik Juvan kot zapisnikar.

Vsled povabila O. O. sta na to sejo prišla tudi gospoda c. kr. dvorni svetnik in r. j. vseučiliški profesor dr. Ernest Mischler in profesor na višji logarski šoli v Mostu ob Muri dr. Rudolf Thalmayer.

Predsednik pozdravi navzoče, posebno gospoda dvornega svetnika, profesorja dr. Mischlerja in gospoda profesorja dr. Thalmayerja. Zapisnik seje 9. novembra kroži v vpogled; predsednik preide takoj k prvi točki dnevnega reda, glede vprašanja o uvedbi vajencev v kmetijstvo, o katerem poroča gospod c. kr. dvorni svetnik profesor dr. Mischler.

V temeljitem, jasnem in preglednem predavanju obravnava poročevavec potrebo uvedbe praktičnega pouka v kmetijstvu, kakor je že od nekdaj navadno pri obrti in govori o prednostih, ki bi jih imela ta uvedba za kmetijstvo, ker se ž njo nebi le pomnožilo število pomožnih delavskih moči, ampak ker bi sploh vse

kmetovanje tako postalo bolj intenzivno in strokovnjaško. Izvajanja gospoda poročevalca se zasledujejo z velikim zanimanjem in k sklepu se mu izrazi živahno odobravanje. Nato se je razvil daljši pogovor, ki so se ga udeleževali prisednik deželnega odbora, deželni kulturni referent Franc grof Attems in člana O. O. dr. Erich Klusemann, Kurt Edgar vitez pl. Ecker-Eckhofen in poročevavec, v katerem se je to vprašanje obravnavalo z vseh strani, tudi z onih, ki zrejo v tej novi uvedbi težkoče. Nato izrazi predsednik gospodu dvornemu svetniku dr. Mischlerju iskreno zahvalo za podane nasvete, na kar se dvorni svetnik dr. Mischler in profesor dr. Thalmayer poslovita.

Nato se sklone pozvati agrarnopolitični odsek, naj se peča z nasvetovanim kmetijskim vajeništvom in izdela tozadeven načrt, kako bi se naj te ideje udeleži. Eventuelno se naj k tem posvetovanjem povabi tudi gospod dvorni svetnik dr. Mischler.

2. Določitev dneva in dnevnega reda za 87. občni zbor.

Občni zbor se, kakor je že oznanjeno, določi na 16. in 17. marca 1909 z začetkom ob 4. uri popoldne in se sklone naprositi visoko deželno predsedstvo, naj blagovoli dati zanj deželno zborovalnico na razpolago.

3. Posvetovanje in sklepanje o predlogu veleposestnika gospoda Regule, naj se vživajoče prebivalstvo pouči o vzrokih sedanje draginje.

Poročevavec član O. O. dr. E. Klusemann prečita dopis gospoda Regule in meni, da je z ozirom na vedne očitke in napade v političnem časopisju primerno, da se prirejajo enaka zborovanja in da se naj mogoče naroči podružnici za graško okolico, da vzame vso stvar v roke. Član O. O. Klammer pa želi, da se naj demonstracijskega zborovanja uradniškega gospodarskega društva, ki se bo vršilo 17. decembra 1909, udeležijo tudi člani O. O.

V tej stvari se sklone, da se zaželjena demonstracijska zborovanja sicer ne bodo vršila, da pa se namera uradniške gospodarske zveze iskreno pozdravlja in da se ji naj predlaga, naj nameravanemu zborovanju pritegne tudi odposlanca O. O. c. kr. štajerske kmetijske družbe. V ta namen se izvolita člana O. O. dr. Erich Klusemann in ravnatelj A. W. Kolatschek na zimski kmetijski šoli v Andritzu.

4. Sklepanje o poslanih ponudbah za razpisano novo ustvarjeno mesto drugega družbinega tajnika.

Poročevavec je ekscelencija gospod načelnik. On preda predsedstvo gospodu podnačelniku Henriku vitez pl. Plessingu in poroča o poslanih prošnjah oziroma kvalifikacijah vsakega posameznega izmed treh prošnikov. Dva izmed njih sploh nista mogla ustreči v razpisu stavljenim zahtevam, tretjemu prošniku pa manjka le učni izpit, ki se, kakor je v razpisu določeno, lahko dostavi po preteku enega leta, za kar se je prosivec v svoji prošnji tako zavezal.

Vsled tega sklone O. O. imenovati tega prosivca, gospoda Franca Holza, asistenta tobačne režije v Mostaru, pod tem pogojem za II. tajnika, če bo tudi mini-

strstvo to dovolilo, za kar bo še treba prositi.

Podnačelnik vitez pl. Plessing odda predsedstvo načelniku.

5. Poročilo o rezultatih 23. in 24. novembra 1909 od načelstva državnega zbora sklicane enquete o socijalnem zavarovanju samostojnih kmetovavcev.

Poročevavec, glavni tajnik Juvan opozarja na svoje poročilo, ki ga je v nemškem glasilo družbe priobčil že 1. decembra 1909 in prosi, naj se vzame na znanje.

Poročilo se vzame na znanje in poročevalcu se za korektno zastopanje O. O. v odboru za socijalno zavarovanje izreče iskrena zahvala.

6. Nato se reši prošnja občine Sv. Andraž v Slov. gor. za zvišanje sejmskih pristojbin.

7. Izjava visokemu c. kr. poljedelskemu ministrstvu o vračanju potnine vojakom, ki imajo za časa žetve dopust.

Namesto poročevalca, ki se seje ni mogel udeležiti, gospoda Reitterja, prečita zapisnikar poslano poročilo, iz katerega se lahko posname, da poročevavec nasvet c. kr. poljedelskega ministrstva iskreno pozdravlja in želi, naj se ministrstvu poroči, da bo skrb onih kmetov, ki žele za časa žetve vojake na dopust, plačati potnino, dočim bodo kmetijske podružnice rade zbirale take prijave kmetovavcev in jih potem sporočile vojaškim oblastim.

Predlog se sprejme.

8. Izvolitev izkušenega kmetovavca kot svetovavca o kmetijskih vprašanjih pri novo ustanovljeni gremijalni oblasti v smislu § 24. deželne postave o delitvi in regulaciji in § 23. deželne postave o zlaganju posestev.

Osrednji odbor izvoli svojega člana dra. Ericha Klusemanna kot delegata v ta namen.

9. Naznanila in prijave.

Član O. O. vitez pl. Ecker poroča o pritožbi nekega člana perutninorejskega odseka glede odjema določenega števila perutnine za določeno ceno in želi, da se naj baje že vnaprej določena cena plača vsaj za ono perutnino, ki je že odvezeta. Načelnik opozarja na dopis, ki ga je imenovani član dobil v tej stvari od načelstva, nakar poročevavec svoj predlog umakne in se sklone oddati to stvar odseku za perutninorejo, naj o nji sklepa in predlaga.

Član O. O. gospod ravnatelj Zweifler poroča o rezultatih posvetovanj deželne vinorejske zveze glede stališča proti nameravanemu zvišanju davka na vino. Tudi avstrijska državna vinorejska zveza se je postavila na stališče osrednjega odbora in uvedla živahno agitacijo za pošiljanje peticij, ki se naj od posebnih odposlancev izročijo državnim zbornicam.

Poročilo se vzame na znanje in sklone se izreči obema odposlancema, gospodom ravnateljema Stiegerju in Zweiflerju iskreno zahvalo za odločno zastopstvo.

Glavni tajnik Juvan poroča nato o rezultatih izrednega občnega zbora kme-

tijske centrale na Dunaju 4. decembra 1909 in o sklenjenih resolucijah.

Se vzame na znanje.

Dopis društva graški jesenski sejem glede zmanjšane obsega kmetijskih razstav na bodočem jesenskem sejmu se vzame na znanje, ravno tako poročilo ravnateljstva vinorejske šole v Mariboru o uspehih poskusnega sajenja tobaka in se sklone, zadnje poročilo oddati vinorejskemu odseku.

Dopis visokega deželnega odbora, da nakupa sadnih modelov ne more subvencionirati, se vzame na znanje, ravno tako okrožnica c. kr. namestnije glede nekaterih popravkov v razglasu za železnice in ladje z dne 18. novembra 1909.

10. Predlogi.

Podnačelnik Henrik vitez pl. Plessing govori o svojem poročilu o posvetovanih konjerejskega sveta, posebe o svoji trditvi, „da imajo kmetovavci vzrok, biti ekscelenci grofu Hardeggu, ki se je v posebni meri zavzel za rejo noriških konj, hvaležni.“ Tem bolj pa se je moral čuditi, ko je v strokovnem glasilu c. kr. družbe za deželno konjerejo 1. novembra 1909 bral članek njenega načelnika, gospoda viteza pl. Roßmanita, iz katerega se proti volji dobi utis, da ekscelencija grofu Hardeggu noriški pasmi ni tako naklonjen, kakor se bere v zapisniku c. kr. konjerejskega sveta. Gospod pl. Plessing želi, naj se kmetje o tej stvari poučijo. Ker se zapisniki o obravnavah O. O. priobčujejo v družbinah glasilih in tako pridejo kmetovavcem pred oči, zato se mu zdi primerno, da se o tem govori in predlaga h koncu, naj se ekscelenci grofu Hardeggu za njegove zasluge za pospeševanje noriške pasme izreče iskrena zahvala O. O.

Predlog se sprejme in na predlog člana O. O. dr. E. Klusemanna se sklone, izreči tudi gospodu podnačelniku, Henriku vitez pl. Plessingu, za njegov odločen nastop za pospeševanje noriške konjske pasme iskreno zahvalo.

Zapisnik seje 9. novembra, proti kateremu ni nobenega ugovora, se odobri. Prihodnja seja bo 11. januarja; ko se to določi, zaključí gospod predsednik sejo.

Zborovanja podružnic.

— Šmartno ob Paki. Tukajšna kmetijska podružnica ima svoj občni zbor v nedeljo dne 23. januarja 1910 ob 3. uri popoldne v stari šoli po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo načelnika o delovanju podružnice v preteklem letu. 2. Poročilo blagajnika in tajnika ter volitev dveh pregledovavcev računov. 3. Volitev novega odbora za prihodnjo triletno dobo. 4. Uplačevanje udnine in sprejemanje novih udov. 5. Predavanje uradnega živinozdravnika o živalskih kužnih boleznih. 6. Volitev odposlancev za glavno zborovanje c. kr. kmetijske družbe. 7. Razni predlogi in nasveti. Martin Pirtušek, načelnik.

— Ivanjkovci. (Vabilo) Kmetijska podružnica v Ivanjkovcih ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 30. januarja t. l. v gostilni gospod Kralj po sledečem vspredu: 1. Otvoritev občnega zbora po predsedniku. 2. Poročilo o delovanju podružnice v letu 1909. 3. Poročilo o blagaj-

niškem stanju ter volitev dveh pregledovavcev računov. 4. Volitev odposlanca za 87. glavno zborovanje c. kr. kmetijske družbe v Gradcu. 5. Predlogi in nasveti za 87. glavno skupščino. 6. Sprejem novih udov in uplačevanje udnine za leto 1910. 7. Predavanje gosp. Pirstingerja, potovalnega učitelja za vinorejo. 8. Splošni predlogi. 9. Sprejem naročil za umetna gnojila, semena in sadnih drevesc skozi podružnico. Člani podružnice, pridite polnoštevilno k zborovanju, ter privedite svoje tovariše, ki se zanimajo za pravi napredek kmetijstva seboj. Lovro Petovar, podružnični načelnik.

= **Kozjanski okraj.** Kmetijska podružnica za kozjanski okraj priredi občno zborovanje dne 31. januarja t. l. ob 3. uri popoldne, v slučaju nesklepčnosti pa ob 3½ uri popoldne v prostorih g. Gučeka v Kozjem, na katero se vabijo vsi p. n. g. udje in prijatelji tako organizacije potrebnega kmetijstva. Dnevni red: 1. Poročilo načelnika in tajnika. 2. Pregled in odobrenje računa za l. 1909. 3. Sprejem novih udov, nove in zastarele udnine ter naročil vsakovrstnih kmet. gospodarskih potrebščin. 4. Sklepanje in določitev s kakšnimi sredstvi naj bi se že več let zaostala udnina od dotičnih udov, ki je vsako iztirjavanje dobrim potom brezuspešno, izterjala. 5. Poučni govor domačega živinozdravnika g. Hrabolek o živinokužnih boleznih i. t. d. 6. Izvolitev odposlanca k obč. zborovanju kmetijske družbe v Gradcu 17. in 18. marca t. l. 7. Razni nasveti in pogovori.

Anton Guček.

= **Vransko.** Vabilo k občnemu zborovanju, ki bo 30. januarja tega leta na Gomilskem v šolskih prostorih, točno ob 3. uri popoldne. Dnevni red: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Poročilo o delovanju v pretečenem letu. 3. Volitev dveh pregledovavcev računov. 4. Volitev odposlancev h glavnemu zborovanju v Gradcu. 5. Uplačevanje letnine in sprejem novih udov. 6. Predlogi za glavno zborovanje c. kr. kmetijske družbe. 7. Razni predlogi. Druga vabila se ne bodo razpošiljala. Florijan Rak.

= **Šmihel nad Mozirjem.** Kmetijska podružnica v Šmihelu ima svoj občni zbor v nedeljo dne 30. januarja 1910 ob 2. uri popoldne v šoli v Šmihelu po sledečem vsporedu. 1. Otvoritev občnega zbora. 2. Poročila načelnikova in blagajnikova. 3. Volitev novega odbora za nastopno triletno dobo. 4. Volitev delegatov. 5. Uplačevanje udnine. 6. Slučajnosti. Kmetje, pridite vsi in pokažite s svojim vstopom h kmetijski družbi, da se zavedate svojega stanu.

J. Pušenjak, načelnik.

= **Videm.** (Kmetijska podružnica) Občni zbor kmetijske podružnice se vrši letos v nedeljo dne 23. januarja t. l., popoldne ob treh v šoli na Vidmu po sledečem vsporedu: 1. Otvoritev občnega zbora po predsedniku. 2. Tajnikovo poročilo o podružničnem delovanju l. 1909. 3. Poročilo blagajničarja o stanju blagajne in volitev dveh pregledovavcev računa za lansko leto. 4. Proračun podružnice za leto 1910. 5. Volitev odposlancev za letošnji občni zbor kmetijske

družbe. 6. Predlogi za glavni zbor kmetijske družbe. 7. Vplačevanje udnine in sprejemanje novih udov 8. Nasveti. Udje podružnice se uljudno vabijo, da se zborovanja zanesljivo udeležijo.

Dr. M. Schmirmaul, J. Knapič,
načelnik. tajnik.

Št. Ilj v Slov. gor. Občni zbor tukajšne kmetijske podružnice se bo vršil v nedeljo 30. januarja 1910 ob 2. uri popoldne v dvorani gospe Steflitsch. Dnevni red: 1. Otvoritev in naznanila predsedstva. 2. Poročilo o delovanju v l. 1909. 3. Poročilo o denarnem stanju l. 1909. 4. Uplačevanje udnine in sprejem novih članov. 5. Volitev odposlancev na 87. občni zbor kmetijske družbe v Gradcu. 6. Eventuelni predlogi za občni zbor v Gradcu (se morajo s kratko motivacijo poslati pismeno do 25. t. m. podružničnemu vodstvu). 7. Predavanje gospoda c. kr. okr. živinozdravnika Fischerja iz Maribora o novi postavi o živinski kugi in živinoreji. 8. Prosti predlogi. Člani so uljudno vabljeni, da se v velikem številu udeležijo. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Iz podružnic.

Št. Ilj v Slov. gor., 5. januarja 1910. P. n. člani podružnice kmetijske družbe so uljudno prošeni, da blagovolijo članarino za tekoče leto v znesku 3 K vplačati ali pri zaupnikih po posameznih farah ali pa poslati po pošti naravnost podružničnemu blagajniku J. Baumannu v Št. Ilju. J. Baumann, blagajnik.

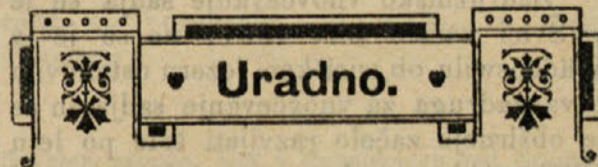
= **Kmetijska podružnica v Ljutomeru.** Na kmet. šoli v Grottenhofu se je vršil že opetovano tečaj za kmet. knjigovodstvo v nemškem jeziku. V področju omenjene podružnice vodil je po istem sistemu ekonom Franjo Stajko dne 27. in 28. dec. m. l. svoj drugi tečaj o kmetijskem knjigovodstvu v slovenskem jeziku, ter nam tudi za pouk priskrbel slovenske tiskovine. Tečaja se nas je udeležilo 22 kmetov in kmetijskih sinov, kateri smo s posebnim zanimanjem sledili veljavnemu predavanju, ter skrbno zapisovali najrazličnejše gospodarske spremembe za eno obratno leto, naredili sklep letnih računov, obračunali čisti dohodek gospodarstva, dohodke gospodarja in slednjič dobili mnogo zakonitih določb glede napovedi osebno dohodninskega davka. Iz tega tečaja nas je izšlo zopet lepo število gospodarjev ozir. bodočih gospodarjev, kateri si hočemo na podlagi pravnega knjigovodstva pomagati na domači grudi. Vsak izmed tečajanov dobil še je le sedaj pravi pojem o knjigovodstvu, in posebno še o pomenu pravnega knjigovodstva na kmetiji. Gospodu vodju tečaja bodi na tem mestu izražena zahvala za njegov trud in želja, da bi se enaki tečaji ponavljali. Upam, da takih priložnosti ne bode v bodoče noben skrben gospodar ali kmetski sin opustil, ter se event. izgovarjal, da bi ne imel časa i. t. d. Čas, katerega pri takem kratkem pouku porabi, mu bode stotero vrnjen. Udeleženci slov. kmet. knjigovodskega tečaja žele, da bi c. kr. kmetijska družba štajerska v kratkem

uvedla potrebne tiskovine za kmetijsko knjigovodstvo v slovenskem jeziku. M. L. = **Sv. Jurij v Slov. gor.** Vsem udom tukajšne kmetijske podružnice se naznanja, da naj vsaj do 25. januarja 1910 travina, deteljna in tudi druga semena naroče, ki še to storili niso, ker na poznejša naročila se ne bode oziralo. Če hoče morebiti kateri starih udov izstopiti, naj svoj izstop naznani vsaj do 25. t. m. sicer se bo vpisal kot ud in je tudi dolžan udnino plačati.

H. Fanedl,
tajnik.

Vposlano.

Novost v mlekarstvu. Da se mleko pokvari, tega je največkrat krivo dejstvo, da so kanglje za prevoz mleka zamašene s platnom, rogozo, povesmom. Zato je zamaševanje kangelj s cenim, nalašč za to narejenim papirjem „Hermeta“ naravnost velikanske važnosti za mlekarstvo. Profesor dr. Winkler je bil prvi, ki je nujno priporočal, naj se mlečne kanglje mašijo s tem papirjem namesto s platnom, ker se s tem ne prihrani samo mnogo časa in truda, ampak ker dobimo tako tudi jamstvo, da mašilo ni krivo, da se je mleko skisalo. S „Hermeta“ se maši tudi tedaj, če so gumasti obročki že popolnoma obrabljeni ali pa če jih ni več in ker stane 100 kg (okoli 5000 velikih pol 63 × 90) le 46 K, v trake razrezanih 51 K, torej skoro nič v razmerju s ceno platna, se mora mašenje mlečnih kangelj s „Hermeta“ papirjem nujno priporočati in bo zaradi svojih prednosti kmalu popolnoma izpodrinilo vsako drugo metodo. Ta papir razpošilja tvrdka Weinberger Artur v Hodoninu na Moravskem. Način uporabe: 1. papir „Hermeta“ 63 × 90 zadošča za zamašitev 4 do 5 kangelj, kakor je pač gumast obroček obrabljen ali če ga sploh ni. Pole se razrežejo v 4 do 5 trakov, vsak trak se zvije v vrstico in ta se potem rabi za mašenje kangelj.

Št. v. 21.
H I

Dražba vina.

Na deželni vinorejski šoli v Silberbergu pri Konjicah se bodo začela 27. januarja 1910 ob 1½10. uri predpoldne dražiti sledeča vina: silberberško, hōško, lonško, kleško, gornjeradgonsko, kapelsko, ljutomersko, vrbansko, antonsko, šentansko, gornjemureško, žetalsko, narapeljsko in rodnivrško (haloško), krajnabrdsko, drameljsko, vojniško, zbelovsko in ritoznojsko, letnik 1909., izborna sortirana vina, približno 600 hl brez posode.

Polovica kupne svote se mora plačati takoj, druga polovica, ko se vino vzame. Zdražena vina se morajo zanesljivo odpeljati v teku 14 dni.

Podrobnejša pojasnila daje deželni vino- in sadjerejski ravnatelj v Gradcu, deželna hiša.

V Gradcu, 4. januarja 1910.

Od štajerskega deželnega odbora.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
 Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Naznanitev števila članov pri „Zvezi“ včlanjenih posojilnic.

Vse naše članice prosimo, naj nam s poslano dopisnico za odgovor takoj naznanijo število članov z dnem 1. januarja 1910, ker rabimo to za določitev kreditne meje in za zaračunanje opravičnih deležev, letnih doneskov in za sestavo skupnega števila članov.

II.

Naznanitev sprememb v stanju funkcionarjev.

Nadalje prosimo vse svoje članice, naj nam takoj naznanijo vsako spremembo v stanju svojih funkcionarjev (načelnik, načelnikov namestnik, člani načelstva, knjigovodja in blagajnik, poslovodja), ker mora imeti zveza vsako spremembo v stanju funkcionarjev v evidenci.

III.

Zadružna izraba sadja.

Zaradi pospeševanja skupne izrabe sadja s posebnim ozirom na zadružniško je bil vodja vnovčevalnice za sadje pri zvezi gospod Jos. Karl poslan v poletju 1909 na poučno potovanje po Švici in Nemčiji in je predložil o tem potovanju obširno poročilo. Da pa dobe naši sadjerejci in drugi zanimanci možnost in priliko, da se z njegovimi skušnjami okoristijo in da lahko zavzamejo primerno stališče v vprašanju o zadružni izrabi sadja, priobčujemo v naslednjem splošni del navedenega poročila s pripombo, da bomo o posameznostih na tem mestu še govorili.

Zadružniško vnovčevanje sadja se je v Švici začelo leta 1894; ko se je v Wädenswilu ob curiškem jezeru ustanovila prva zadruga za vnovčevanje sadja in se je obširneje začelo razvijati šele po letu 1900. Od tega leta posvečajo švicarski kmetovavci tej panogi gospodarstva vedno več pozornosti, kar se vidi že na tem, da je sedaj v Švici 15 takih zadrug in sicer v Wädenswilu, Curihu, Bollingenu, Dießbachu, Madiswilu, Schüpfnu, Kitzkirchu, Didingenu, Wittenbachu pri Sv. Golu, Staadu pri Rohrschachu, Bischofszellu, Egnachu, Märstettnu in Oberrachu.

K temu še moramo pripomniti, da je Švica s svojo skupno površino komaj še enkrat tako velika (41.324 km²) in da ima mnogo večje število odstotkov nerodovitne zemlje ko Štajerska (22.426 km²).

Kakor je usoda večine kmetijskih zadrug, da morajo od znanih strani prebiti mnogo sovraštva, tako so imele tudi te zadruge v začetku velike težkoče, da so se sploh obdržale. Vendar pa se je podjetje, ki skuša doseči boljše in primernejše vnovčevanje sadja, z združenimi močmi obdržalo.

Predno bom govoril natančneje o zadrugah, ki sem si jih ogledal, hočem

nekoliko splošno oceniti tamošnje splošne razmere, ki zadevajo sadjerejo, vnovčevanje sadja, ustav, uredbo in podlago teh zadrug.

Švicarska sadjereja, ki je v prvi vrsti v kantonu Curih, Lucern in Thurgau, v drugi v kantonih Bern, Sv. Gol, Aargau in Freiburg, stara že par sto let, in ki daje v nasprotju z našo skoro vsako leto zadovoljive pridelke, tvori za tamošnje kmetско poljedelstvo, ker je v teh kantonih razun v okolici curiškega jezera zelo malo ali popolnoma nič vinoreje in ker izvečine hriboviti in gorati kraji niso primerni za poljedelstvo, skupno z izvrstno narejenimi in gojenimi travniki glaven dohodek poljske produkcije.

Kolikor prihajajo ti kantoni v vpoštev za saujerejo, moramo omeniti, da se v njih gojijo pretežno sadne vrste za mošt, in sicer v kantonih Curih, Lucern, Aargau in Thurgau pred vsem gruške, v kantonih Bern, Freiburg in Sv. Gol pa najbolj jabolka.

Namizne vrste, posebno grušek, so splošno malo razširjene; v tem oziru bi lahko imenovali le kantone Bern in Freiburg, kjer so bolj razširjene.

Med moštnimi gruškami so najbolj razširjene Teilerjeva, žolta in zelena moštovka, Marksova, švicarska vodenka, lesnika, vinska gruška in vetinška lesnika. Prva vrsta je posebno razširjena v curiškem kantonu, ima pa to slabo strau, da se jako lahko in hitro zmeca, kar se, če je zrela, lahko zgodi na drevesu kar čez noč, posebno če potegne jug. Med moštnimi gruškami imata posebno vrednost Marksova in čista lesnika, ki dajeta izvrsten, čistilen mošt in ki se namesto želati zelo radi rabita za čiščenje sadjevca. Med moštnimi jabolki so posebno razširjene vrste Uster, Waldhöfler, Wildfranrotacher in Sauergranech, med katerimi se posebno zadnja zelo čišla.

Ker je, kakor se lahko posname iz doslej povedanega, švicarske sadjerejce manj skrbelo, kako bi spravili namizno sadje, ki ga niso mnogo pridelali, dobro v denar, kar je pri velikem, skoro vse leto neprenehoma trajajočem tujskem prometu precej lahko mogoče, ampak bolj za moštno sadje, je pač jasno, da so morali pred vsem gledati na to, kako bi za svoje številne, deloma izborne vrste sadja dobili pametno pridelovanje mošta, ki bi jim omogočalo dobro porabo svojih pridelkov.

Če lahko danes Švico, oziroma nje pridelovanje mošta v mnogem oziru stavimo za vzor, je to v mnogem oziru sad zadrug za vnovčevanje sadja, ki obdelujejo sadje s pomočjo najboljših izkušenih in tehnično najboljših pridobitev, ki z dobljenimi produkti na podlagi praktičnih in znanstvenih izkušenj primerno nadalje ravnaajo, da jih lahko potem kot izborne naravne pridelke pošljejo na trg.

Ker igra prodaja svežega sadja v delokrogu kake take zadruga navadno zelo malo ali prav nobene vloge, hočem v naslednjem govoriti le v oni izrabi sadja, ki ustvari iz njega kak trajen produkt.

Ta obstaja pri vsaki zadrugi za izrabo sadja v Švici v tem, da se iz sadja naredi

1. sadni sok, oziroma sadjevec,
2. iz tropin, ki ostanejo po stiskanju, sadno žganje.

Sadje, ki se sprejema od članov, kakor tudi od nečlanov, se, kakor je pač bolj ali manj zrelo, prej ali pozneje stisne, a se prej umije, zdrobi in v sadnih mlinih zmelje. Stiska se samo v hidravličnih stiskalnicah z gornjim ali spodnjim pritiskom. Množina čistega soka znaša pri tem pri jabolkah od 50 do 65 odstotkov in pri gruškah 60 do 70 odstotkov. Kot najboljša je na glasu od tvrde J. Rauschenbach v Schaffhausen izdelovana hidravlična stiskalnica z izmenljivimi koši.

Po sadju, ki se rabi za stiskanje, ločimo sledeče soke:

1. jabolčni sok ali jabolkovec,
2. gruškovec,
3. mešani sok ali mešani mošt iz jabolk in grušek.

Izdelovanje sadjevca, oziroma sadnega soka, ki je bilo (pri prvem z dodajanjem vode) pred desetimi ali petnajstimi leti še splošno navadno, se v novejšem času skoro popolnoma opušča, ker je izkušnja poučila, da gre pri zasebnikih zelo slabo v denar. Velik del dobljenega sadnega soka proda zadruga kar od stiskalnice in sicer konzumnim društvom, tvornicam i. t. d., ki zaradi pomanjkanja stiskalnic same ne delajo soka, pač pa ga dalje obravnavajo. Da sok hitreje zavre, se mu navadno dodajo wädenswilske čiste kvasnice in se sočasno klet zagreje od 12 do 13° R.

Kakor je pač vretje bolj zgodno ali bolj pozno, se mošt pretoči v decembru ali januarju prvokrat, eventuelno tudi zameša, pozneje precedi in če treba z želatino ali čistilnim moštom očisti.

Cene, ki so se za sadjevec, oziroma sadni sok dosegle, moramo označiti kot splošno boljše ko pri nas.

Po cenikih, ki so mi na razpolago, se je leta 1909. plačevalo za

sadni sok	po hl	20 do 25	frankov,
gruškov	„	18 „ 23	„
mešani	„	18 „ 23	„

Prodaja je splošno živahna, tako da so morale na primer vkljub velikemu pridelku v pretečenem letu, ko je bilo mnogo sadja, mnoge zadruga kupiti sadjevec pri drugih moštarijah, da so lahko zadostile vsem povpraševanjem v začetku pretečenega poletja.

Da je sadjevec tako razširjen in tako priljubljen, k temu so v veliki meri pripomogli tudi sejmi s sadjevcem. Tak

sejem s sadjcem traja navadno več dni in je v zvezi z različnimi veseljami, da se na ta način konzumenti pritegnejo. Posebno pa se pri tem opazja, da pošiljajo najboljše in najbolj okusne vrste sadjevca poleg posameznih moštarij zadruga za izrabo sadja, ki dobivajo tudi nagrade.

Natančneje bomo o tej vzorni in koristni uredbi še pozneje govorili.

Kar pa zadeva drugi zgoraj omenjeni način vnovčevanja sadja, lahko tozadevno omenimo, da se s tem, da se tropine porabijo za žganje, po vsakoletni množini sadja, dobi stranski pridelek 10.000 do 35.000 frankov.

Ta način vnovčevanja, ki bi se pri nas brez korenito spremenjene postave o žganju pač ne dal z uspehom uvesti, je v Švici zaradi tega tako lahko možen, ker spada tam izdelovanje špirituoza iz domačega sadja in jagod k prostim obrtim. Drugače je z izdelovanjem špirituoza iz žit, krompirja, repe, sladkorja in melase, ki so v Švici pod monopolom. Vsaka zadruga ali privatna moštarija, ki hoče žgati, mora vsako leto pri svojem kantonalnem uradu prositi za tozadevno koncesijo in plačati za to mal davek. Razun tega pobirajo posamezni kantoni žganjarino od vsakega hektolitra žganih pijač, ki pa je v vsakem kantonu različna in ki znaša v kantonu Freiburg na primer 5 frankov. Zadruga za vnovčevanje sadja uživajo v primeri s privatnimi moštarijami pri odmeri davka posebne ugodnosti, a ne smejo posamezniku prodati manj ko 40 l žganja. Ta izraba sadja se vrši po sledečem načinu:

Tropine, ki ostanejo po običajnem dvakratnem stiskanju, se zrahljajo, nato spravijo v velike cementne posode in primerno stlačijo.

Ko je pet šestin take posode polnih, se po celem površju naloži močna lepenka, ki se pokrije z vlažno ilovico ali smolo in sicer tako, da ne more zrak nikjer do tropin. Tako pred mrazom zavarovane tropine ostanejo do spomladi in se lahko, ko so glavna kletarska opravila že končana, po potrebi odvzamejo in zažgejo.

Za žganje se rabijo stabilni a tudi prevozniki kotli (po dva ali trije skupaj), s katerimi se, če se dela 12 do 14 ur, vsak dan zažge 40 do 55 l tropin in naredi 150 do 250 litrov sadnega tropinovca. Če se tako dela, se porabi na dan 150 do 155 kg premogo.

Prevozne žganjarije so, če so proste, članom zadruga za malo odškodnino na razpolago.

Dobljeno žganje, ki se lahko razpošilja v vse dele dežele, se shrani v lesenih ali cementnih sodih ali v steklenicah po 40 do 50 l in prodaja po 1.20 do 1.50 franka za liter.

Droži, ki ostanejo po žganju, se stisnejo v obliko opeke, posušijo in pozneje porabijo kot kurilo.

IV.

Poročila glede blagovnega prometa zveze.

1.

Nakup deteljnega semena.

Ker bo letos zveza zopet kupovala pristno štajersko seme rdeče detelje, če možno, naravnost od producentov, prosimo p. n. posestnike, posojilnice in podružnice, naj nam blagovolijo poslati naslove takih producentov ali pa lastno ponudbo z navedbo eventualne množine. Če je v kakem kraju zelo mnogo ljudi, ki pridelujejo seme rdeče detelje, je zveza drage volje pripravljena odposlati tje posebnega strokovnjaka, ki bi nakup vodil.

Pojasnila daje in na vsa tozadevna vprašanja odgovorja takoj zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz 2.

2.

Razglas glede naročevanja travinega in deteljnega semena.

Zveza bo kakor lani tudi letos oskrbovala od visokega deželnega odbora ji poverjeno naročevanje travinega semena za vse štajerske kmetovavce za najnižje cene.

Da se došla naročila lahko hitro in zadovoljivo izvrše, opozarjamo svoje člane na sledeče:

Množina raznega semena se ravna po vrsti travnika ali deteljišča in po danih krajevnih in zemeljskih razmerah. Za dobro, gnojeno zemljo se potrebuje manj semena, ko za slabo zemljo, ki je tudi še slabo gnojena.

Splošno veljajo sledeča števila:

Potrebuje se:

Za 1 joho trajnega travnika	27 do 32 kg
„ 1 ha „ „	48 „ 56 „
„ 1 joho začasnega „	23 „ 26 „
„ 1 ha „ „	43 „ 46 „
„ 1 joho mešanega deteljišča	17 „ 19 „
„ 1 ha „ „	30 „ 32 „
„ 1 joho čistega „	12 kg
„ 1 ha „ „	20 „

Če hoče kdo naročiti mešanico travinega semena, si mora prej priti na jasno o tem, ali hoče imeti v krmi več trave ali več detelje; ako naj ima krma več trave, mora še določiti, ali naj bo travnik, ki ga misli posejati, trajni travnik za kakih 10 ali več let ali začasni travnik ki se črez par let zopet preorje.

Če pa naj ima krma več detelje ko trave in sicer približno osemdeset delov detelje in dvajset delov trave, potem mora naročiti mešanico iz deteljnega in travinega semena. Ta mešanica se zopet lahko določi na dobo 1—2 let, ali pa za 5 do 6 let.

Zveza pripominja, da se vse semenje kupuje na podlagi preiskave štajerskega kmetijskokemičnega preskuševališča in postaje za kontrolo semena v Gradcu ali od c. kr. postaje za kontrolo semena na Dunaju, ki preiščeta, ali je seme čisto in kaljivo ter izdata o tem uradno potrdilo. Predno odda zveza semenje članom, ga da še enkrat preiskati od teh postaj.

Tudi za mešanice travinega semena, sestavljene po načelih profesorja dvornega svetnika dr. Weinzierla, se rabi le uradno preiskano semenje.

Posamezne mešanice semen se vrše strokovno in vestno, primerno različni zemlji in z vednim ozirom na to, ali so namenjene za trajne ali začasne travnike ali deteljišča in so, ker se vanje sprejema najdražje seme trav in detelje v pravih razmerjih, seveda nekoliko dražje ko one, ki se navadno prodajajo.

Naročila na travino in deteljno seme se nam morajo, kakor hitro je mogoče poslati, najpozneje pa do 30. januarja, ker bomo poznejša naročila lahko izvrševali le po razmerju zaloge in brez obveznosti za spremembo cen ali rok dobave.

Poročila morajo obsezati: natančno adresno, poštno in železniško postajo naročilca, rok dobave in napoved, ali se naj blago pošlje po pošti ali po železnici, kot tovarno ali brzo blago.

Pravilno naročilo bi se torej približno takole glasilo: „Naročam za februar kot brzo blago na postajo . . . . . sledeče semenje: mešanico za trajni travnik, težko ilovico, za pol orala; mešanico za začasni travnik, pesek, za četrt johe, travino in deteljno mešanico, enoletno za srednje težko zemljo, za četrt johe, enako mešanico za glinasto zemljo, šestletno, za četrt johe. Ime.

Datum. Bivališče. Pošta in železniška postaja.

Če je zvezi kaj nejasno in vpraša, se ji mora takoj odgovoriti, ker če se dobava zavleče zaradi tega, ker je odgovor izostal, ne more zveza za to prevzeti nobene odgovornosti.

Zvezi poslana naročila se lahko preklicajo ali spremenijo le tako dolgo, dokler se blago, ki je naročeno, ni odposlalo.

Naročila se naj, če le mogoče, vrše skupno s pomočjo zvezi pridruženih zadrug, posojilnic in podružnic c. kr. kmetijske družbe, ker se s skupnim naročanjem ne prihrani le visoka tovarnina, ampak se taka naročila tudi lažje in hitreje izvršujejo.

Zveza podaja interesentom drage volje podatke o napravi, izboljšavi in pomladitvi travnikov in odgovarja tudi sicer rada na vprašanja, ki spadajo v njen delokrog.

3.

Deželna vzorna klet v Eggenbergu pri Gradcu zveze kmetijskih zadrug na Štajerskem.

pošilja zajamčeno pristna štajerska

bela in rdeča vina

raznih vrst in letnikov v posodah od 56 l naprej in v steklenicah po $\frac{7}{10}$ ali $\frac{3}{8}$ l, kakor tudi

sadjevec

domačega pridelka zvezine vzorne kleti, za sadjevec v posodah od 56 l naprej.

Osebna naročila se lahko izvrše naravnost pri upravi deželne vzorne kleti v Eggenbergu pri Gradcu, Eckertstraße št. 335 (telefonska številka 1156) razun nedelj in praznikov vsak dan od 8. do 11. in od 1. do 6. ure.

Pismena naročila se naj pošljejo zvezi kmetijskih zadrug na Štajerskem, Gradec, Franzensplatz št. 2.

Vabimo p. n. okrajne zastope in občine, kakor tudi cenjene družbine ude, da inserirajo v „Gospodarskem Glasniku“. Cena je nizka. Ako se večkrat inserira in večji inserati, damo primeren popust. Naročila se naj blagovolijo vposlati naravnost družbini pisarni.

Tržna poročila.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Table with 7 columns: Mesto, Kil, Pšenica, Rž, Ječmen, Oves, Koruza, Proso. It lists market prices for various crops in different regions like Celje, Ormož, Gradec, Ljubno, Maribor, Ptuj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Pešt, Solnograd, Dunaj, Linc.

Graško tržno poročilo.

Sejm s krmo in slamo od 27. decembra do 31. decembra 1909. Pripeljalo se je 21 vozov s 191 meterskimi stoti sena in 9 vozov s 62

meterskimi stoti slame, in je bil slabše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kisle od K 8.50 do K 12.50, sladko od K 9.— do K 13.—; ržena slama od K 7.— do K 8.—; pšenična slama od K 7.— do K 7.80, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K 6.—.

Sejm z rogato živino dne 5. januarja 1910. Prignalo se je 380 volov, 85 bikov, 389 krav, 61 živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnic in 123 konj.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: 3 voli, 6 bikov, 2 kravi, — telet; na Gornje Štajersko; 83 volov, 4 biki, 50 krav, — telet; Predarlberško: 16 volov, 13 bikov, 31 krav, — telet; v Nemčijo: — volov, — bikov, — krav, — telet; Moravsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: — volov, — bikov, 71 krav, — telet; v Švico: 16 volov, 19 bikov, — krav, — telet;

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže. Klavni voli, tolsti od K 78.— do K 88.— (izjemoma K 92.—), poltolsti od K 66.— do K 76.—, suhi od K 58.— do K 64.—; voli za pitanje od K 60.— do K 70.—; klavne krave, tolste od K 60.— do K 66.—, poltolste od K 48.— do K 58.—, suhe od K 28.— do K 46.—; biki od K 58.— do K 74.—; dojne krave do 4. teleta od K 60.— do K 70.—, črez 4. tele od K 50.— do K 58.—; breje od K 52.— do K 60.—; mlada živina od K 60.— do K 74.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—

Sejm klavne živine dne 7. januarja 1910. Zaklana živina: 511 telet, 2393 svinj, 6 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.44 do K 1.50; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.52 do K 1.56; nemške mesne svinje od K —.— do K —.—; nemške pitanske svinje od K 1.44 do K 1.48; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.56 do K 1.60; ogrske pitanske svinje IIa od

K 1.42 do K 1.50; mesne svinje od K 1.40 do do 1.54, bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.36 do K 1.44; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K 1.36 do K 1.44; ovce od K —.76 do K —.84; kozlički in jagunjeta od K —.— do K —.— Trgovina živahna. Cena se je vsestransko zvišala.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 24. januarja v Radgoni*.

Dne 26. januarja na Ptuju (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji) okr. Kozje; v Mariboru*.

Dne 27. januarja na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); v Gradcu*.

Dne 28. januarja v Artičah*, okr. Brežice; v Gradcu (sejem z mlado živino).

Dne 29. januarja pri Sv. Juriju**, okr. Vransko; v Rajhenburgu**, okr. Sevnica; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 31. januarja v Vojniku** pri Celju; v Dobovi**, okr. Brežice.

Dne 1. februarja v Jurkloštru**, okr. Laško; v Ormožu (svinjski sejem); v Radgoni*.

Dne 3. februarja v Lučah (sejem z drobnico), okr. Arvež; pri Sv. Jakobu v Kalobju, okr. Celje; na Zelenem travniku**, okr. Ivica; pri Sv. Juriju ob Ščavnici**, okr. Gornja Radgona; na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); na Ptuju (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Vidmu*, okr. Brežice; v Trbovljah**, okr. Laško; v Jarenini**, okr. Maribor; v Šoštanj**.

Dne 4. februarja na Spodnji Poljskavi (svinjski sejem), okr. Slovenja Bistrica; v Gradcu (sejem z mlado živino).

Dne 5. februarja v Lipnici*; v Gradcu (sejem z mlado živino in konji); pri Sv. Petru pod Svetimi gorami**, okr. Kozje; v Brežicah (svinjski sejem.)

Ure na obroke dobi vsakdo.

Štv. 72. prava 14 karatna zlata Plaqué ura za gospode ali dame, fino gravirano kolesje na kamenih, K 20.— Ista z dvojnimi pokrovcem K 25.—

Štv. 73. Prava srebrna ura za gospode ali dame, s tremi zelo močnimi srebrnimi pokrovcem, obilno gravirana, s sliko konja, jelena, leva ali pokrajine. dobro kolesje, točno regulirana K 30.—

Štv. 74. Zadnja novost: Srebrna osemdnevna remonterka za gospode, ki teče enkrat navita neprenehoma 8 dni, na rubinih vidno zunaj K 35.—

Štv. 75. Prekrasna tula remonterka za gospode ali dame s 3 pokrovcem in pozlačeno krono, zanesljivo kolesje K 18.—

Štv. 76. Niklasta remonterka za dečke, odprta, moderna in lepo gravirana K 8.—

Cene se razumejo na obroke po 2 K mesečno; pri naročilu pa se mora polovica zneska poslati naprej ali pa plačati po povzetju.

Wiener Uhrenhaus Heinrich Weiss Dunaj XIV, 1/L. G. 259—24

2 kroni mesečno.

Nadomestek za gumi!

Zamaški iz papirja „Hermetica“ za mlečne kanglje, zavitke masla in sira. Artur Weinberger Hodonin. 30—W

Za poskus zastoj.

Stroje za valjenje za domačo in divjo perutnino, patentirane, 10 let preskušane od K 30.— naprej ima 15—12 G. Mäcke Reisenberg 127 pri Dunaju.

Gozdne rastline

jako lepe, mnogo milijonov, raznih vrst, ponuja c. in kr. logarski mojster Rud. Hacker v Kraljevem Gradcu iz lastnih drevesnic in sicer: smreke, bore, macesne, jelke, bogov trn, hraste, navadne in rdeče ameriške, weymutovke, tuje, virginsko borovico, jesen, javor, jelše, breze, breste, bukve, lipe, beli glog in razne rastline, tudi za vrtno nasade, ograje i. t. d. Zavoj v mahu brezplačno, jerbasi za lastno ceno. Zahtevajte cenik, ki obseza jasno kratko navodilo za nestrokovnjake. Gozdne rastline grado sedaj kot brzo blago skoro za tovorno vožnino.

39—2

Superfosfate

rudninske in živalske, najbolj zanesljivo, izborno in ceno gnojilo s fosforjevo kislino

= za vsako zemljo. =

Vsebina strogo garantirana. Zajamčen hiter učinek, največji pridelki. 5—12

Za poletne naseve neizogibno potrebno.

Dalje

amonijakove, kalijeve in solitrove superfosfate pošiljajo

tvornice za umetna gnojila, trgovci, kmetijske zadrage in društva.

Pisarna: Praga, Příkopy 17.

Za jesensko gnojenje

travnikov, njiv, deteljišč se poleg Tomazeve žilindre, superfosfata in kostne moke neobhodno rabi dodatek

kajnita ali 40% kalijeve soli.

Samo tam, kjer se poleg fosforjeve kisline in dušika daje tudi kalij, je mogoče računati na popolen pridelek.

Kalijeva gnojila (kajnit, 40% kalijevo sol) pošiljajo in prodajajo vse kmetijske podružnice in njih zveze pod pogoji kalijevega sindikata.

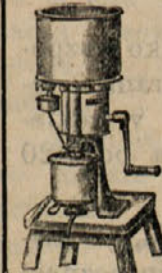
Pojasnila in knjižico o porabi vseh gnojil razpošilja brezplačno

kmetijska posredovalnica kalijevega sindikata v Gradcu, Raubergasse št. 11. 27—W

Izvirna „Melotte“

je v alpskih deželah najbolj priljubljena in razširjena

mlečna centrifuga.

Močno in solidno narejena. Posname izborno in ne potrebuje nobenih popravil. Ker je zelo preprosta, lahko dela vsak otrok ž njo. Zajamčen je najboljši uspeh in najbolj natančen posnetek.

Konkurenčne stroje zamenjajemo za „Melotte“. Model 1909 je v marsičem boljšan. 53—12 Dobri zastopniki zaželjeni.

Melotte-Werke, Dunaj, IV. Mayerhofgasse 16.

Oznanila v „Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.